

Een consultatie.

Een grijze Kia nadert de ingang van het hospitaal. Ze wriemelt ongeduldig heen en weer op de passagierszetel bij elke meter dat de wagen, speurend naar een geschikte parkeerplaats, zich steeds verder van de ingang van het hospitaal verwijdert. Straks zal ze elke meter te voet moeten afleggen. Voor de derde maal checkt ze nogmaals de, voor de gelegenheid, aangepaste inhoud van haar handtas: SIS-kaart, gele klevertjes, 50 euro en een recente bloeduitslag. Nu ja, veel verschil met haar vorige bloeduitslag is er niet. Maar het is wel een consultatie minder. Nu zal ze niet hoofdschuddend onthaald worden door de reumatoloog met de helaasheid dat hij geen definitieve uitspraken over haar gezondheidstoestand kan doen zonder het nodige wetenschappelijke bewijs.

Er heerst een ijverige drukte in de inkomhal van het ziekenhuis. Verpleegsters rijden hagelwitte bedden naar onbekende kamerbestemmingen, op hun weg een Turks koppel kruisend, met een vrolijk huppelend, kroesharig dochttertje aan de hand en een oudere man, die zorgvuldig een bloemenkaartje 'Van harte beterschap' uitkiest. Iedereen lijkt zich, willekeurig los van elkaar, met voorbedachten rade, langs een voor hen uitgeschreven route te begeven. Als een ijspiste waarop jong en oud, veelkleurig langs elkaar heenglijden.

Er staat een lange wachtrij aan de inschrijvingsloketten. 'U moet een nummertje trekken aan de rode wand', weerklinkt het verdict bondig in één van de loketten. Een oudere dame hinkelt naar buiten. 'Hier is het bakje', wijst een man haar behulpzaam aan. 'Dank u wel', klinkt het vriendelijke antwoord. De eigenzinnigheid van de plek lijkt er in te slagen, mensen, die ogenschijnlijk niets met elkaar te maken hebben, samen te brengen en waar ze, uit een onderling gevoel van kwetsbaarheid, een stukje verloren warmhartigheid onverwachts terugvinden.

De dienst reumatologie bevindt zich op de 5^e verdieping, 2^e gang links. De loketbediende toont haar de weg naar de liften door haar arm naar rechts uit te zwaaien. Een architecturale wandeling doorheen een doolhof van grijze, eentonige gangen in een bevreemdende melaminewereld van ethergeuren en TL-verlichting, doet haar plots heel klein en broos voelen. Het ziekenhuis is een plaats waar de meeste mensen voor het eerst en voor het laatst de wereld zien, maar de rest van hun leven liefst zo weinig mogelijk tijd in willen doorbrengen.

De wachtzaal zit bomvol. Een jonge vrouw heeft een stoel ingepalmd om haar dik omwonden been te laten rusten. Een wat oudere, kokette dame met gezwollen pols, die zonet nog tegen haar man uitviel toen hij de autodeur niet voor haar openmaakte -Snapte hij nou nog niet dat ze dat zelf niet meer kon?- staart voor zich uit naar het been van de vrouw rechtover haar, zich afvragend welke dramatische gebeurtenis in haar leven haar in deze onbeholpen situatie heeft doen belanden. Misschien was ze wel de manager van een grote multinational, die na een alweer veel te langgerekte vergadering over de cashflow-analyse van het bedrijf, plots geveld werd door een hevig stekende pijn in haar linkerknie. Ze had haastig een aspirine ingenomen in de hoop dat de pijn wel snel zou overgaan, maar die was er desondanks in geslaagd haar aandacht tijdens de presentatie herhaaldelijk af te leiden. Of de jonge moeder, die net haar 6-jarig dochttertje aan de balletles had afgezet, en ineens de wasmand, uitpuilend met kleurrijk bekladde T-shirts, niet meer van de grond kon tillen. In elk geval zou haar leven in de daaropvolgende weken een onomkeerbare wending hebben genomen.

Het is een groep mensen in één ruimte samengebracht met maar één gemeenschappelijk kenmerk: verlost willen worden van hun lijden. En die hoop is stevig op de veelbelovende reumatoloog gevestigd. Enkel het gefluister van een echtpaar en de schriële kuchen van een oude man doorbreken de sacrale stilte in het huis van de geneeskunde. Men voelt zich hier even klein en hulpeloos als in een kerk, tegenover een kracht die onherroepelijk sterker is, een ondoordringbare wereld waarin dokters in witte kielen flaneren, als monniken in een abdij, heimelijk met elkaar fluisterend in Latijnse verzen, die voor buitenstaanders onbegrijpelijk zijn.

Ze stelt zich behoedzaam recht, geïntimideerd door alle ogen van de wachtkamer die zich plots naar haar omdraaien, en grijpt het dichtstbijzijnde tijdschrift van de centraal opgestelde tafel. Ze waaiert door de Italiaanse lente-zomercollectie van 2003, maar de fraaie modefoto's kunnen haar gedachten niet weerhouden. De oncomfortabele stoel is na een half uur wachten ondraaglijk hard geworden voor haar pijnlijk ontstoken staartbeentje. Ze vraagt zich af of haar afspraak hier straks iets zal aan veranderen.

Enkele bescheiden gedimensioneerde landschapsschilderijtjes trachten nodeloos de bedrukkende sfeer in de wachtkamer op te fleuren.

Haar blik dwaalt af naar het venster, waarlangs dikke druppels naar beneden glijden in de achtergelaten oude sporen van de laatste regenbui, bijna uit solidariteit met de grijze sfeer binnenin. Het venster geeft uit op het dak van het middenblok en de kamers van vleugel C, waar een door pijnstillers versufte man, iets uit het middagnieuws tracht op te maken, tot het geroezemoes van de verpleegsters in de gang zijn aandacht plots afleidt en zijn hart een ogenblik opleeft, de geluiden verwarrend met het vrolijke gekwetter van z'n spelende kleinkinderen - ze zouden hem toch nog komen bezoeken deze namiddag of zouden ze eerst nog hun middagdutje moeten doen?

Hier worden de zieken van de gezonden gescheiden. Een onafwendbare, dreigende gedachte sluipt haar gedachten binnen: blok C is slechts één consultatie verwijderd.

Voetstappen in de gang. Het gezicht van de arts verschijnt in de deuropening: 'Mevrouw R.?' Het Italiaanse modemagazine wordt haastig op de tafel teruggeworpen en haar tas over haar schouder geslingerd. Nog even snel achteromkijkend of er bij deze bruuske bewegingen geen belangrijke documenten uit zijn gevallen, trippelt ze achter de dokter aan, die ondertussen al in zijn kabinet verdwenen is.

Met een stevige handdruk worden haar broze vingerkootjes samengeplet en wordt ze uitgenodigd om op één van de stoelen (dezelfde als in de wachtkamer) voor z'n geordend bureau plaats te nemen.

Grote hoopvolle ogen zijn nu op de reumatoloog gericht. In één ogenblik kan een beslissing van de arts haar leven voorgoed veranderen. Maar die is zich, als geboren wetenschapper, die zich enkel met de feiten des levens bezighoudt, van dergelijke dramatiek niet bewust en tuurt verward naar z'n computerscherm, terwijl hij op een standvaste, alleswetende toon de medische geschiedenis van de patiënt in enkele zinnen oprakelt, alsof het pas gisteren was dat ze elkaar nog zagen.

'De vorige keer zei u iets helemaal anders', laat ze zich verontwaardigd ontvallen, terwijl de arts de vingerkootjes van haar handen één voor één onderzoekend samendrukt. De arts laat, duidelijk geërgerd, de handen van de patiënt terug in haar schoot vallen en doet uiteindelijk de onthutsende bekentenis: 'Dat heb ik de vorige keer zeker ook zo gezegd. Maar ziet u, uw dossier is zoekgeraakt...'

Er valt een ijzige stilte. Ze voelt de grond onder haar wegzakken als ze probeert de omvang van de arts zijn laatste woorden in te schatten: tientallen foto's van handen, voeten, heupen, bloeduitslagen, doktersverslagen... allemaal in het niets verdwenen, alsof ze er nooit geweest zijn, alsof iemand haar zonet van haar identiteit beroofd heeft en alles wat ze nu beweert geen grond meer heeft om geloofd te worden.

Ze gaat op het puntje van haar stoel zitten, maar het is deze keer niet de stoel die haar een oncomfortabel gevoel geeft. Ze staart naar de violetblauwe deur, zich afvragend waarom ze nog steeds aan de andere kant zit, maar haar voeten zijn moedeloos aan de grond genageld. Het is de uitputtende, jarenlange zoektocht naar een geschikte reumatoloog, die haar weerhoudt om nu opnieuw op te staan.

Ze haalt -alsof door een automatische impuls ingegeven- haar laatste bloeduitslag tevoorschijn. De lichtste schommeling in het aantal witte bloedcellen, kunnen de weifelende beslissing van de arts om al dan niet over te gaan tot een verhoging van de 'goed verdragen' medicatie, voldoende ondersteunen, ondanks het vurige pleidooi van de patiënt over vermoeidheid en misselijkheid, dat met de nodige wenkbrauwophaling en een tappende vinger op de onderkin wordt onthaald. De wenkbrauwen fronsen zich echter meewarig, wanneer de patiënt verklaart 'iets' op het internet te hebben gelezen. De arts schraapt z'n keel en zet zich weer kaarsrecht in z'n ergonomische lederen draaistoel, alsof hij z'n ontegensprekelijke, gespecialiseerde medische kennis in ere wil herstellen. Immers wat niet wetenschappelijk te bewijzen valt, bestaat niet (of enkel in het hoofd van de patiënt). Dat berust op zijn diepgewortelde geloof in de allesomvattende kennis van de razendsnel voortschrijdende wetenschap.

De arts komt tot het trotse voorstel om met de allernieuwste medicatie van start te gaan, een fonkelend staaltje van de laatste wetenschappelijke research die de ziekte sinds haar oudst bekende ontdekking in ong. 3000 voor Chr. heeft gekend.

De angsten en de twijfels van de patiënt (vooral bij het vallen van het doemwoord 'kanker') worden meteen weggewerkt door de onbetwistbare voordelen van het nieuwe medicijn tentoon te spreiden. En hoe bevoorrecht ze zich wel niet mag prijzen en of ze dat wel goed beseft. De onschatbare waarde van 1100 euro per maand (na lang en moeizaam lobbywerk eindelijk terugbetaalbaar) moet hem bijtreden en de opduikende kuchjes, krampjes en 'rode bobbeltsjes' die het medicijn al in de eerste weken met zich meebrengt, in het niets doen verdwijnen. Immers zoals de verpleegster op het hart drukt: 'Een aspirientje heeft ook haar bijwerkingen.'

De arts is er zelf klaarblijkelijk volledig van overtuigd. De marketingcampagnes van de farmaceutische bedrijven hebben hun vruchten afgeworpen. Zou hij het zich nog herinneren, de dag dat hij zijn diploma trots ophing achter z'n eikenhouten bureau, het resultaat van 9 jaar zwoegend studeren, vastbesloten z'n jongensdroom waar te maken en de wereld te verbeteren? Zou hij zichzelf nog herkennen in dat bleke jongensgezichtje op de schoolfoto? Of wendt hij z'n blik angstvallig af, zichzelf rechtvaardigend dat hij ook maar een mens is, die zich staande probeert te houden in de harde realiteit van een, door eigenbelangen doordrongen, corrupte, medische wereld.

Er zit echter nog een addertje onder het gras: het medicijn is enkel terugbetaalbaar op voorwaarde dat twee traditionele behandelingen onvoldoende effectief bleken. De laatste medicatie werd echter nooit opgetrokken tot 15 mg, daar die al bij 12,5 mg nauwelijks werd verdragen. Daar wringt het

schoentje, want de wet der terugbetaalbaarheid is niet voor dergelijke logica vatbaar. De arts oppert dus -volgens de wettelijke logica- dat ze haar medicatie dient te verhogen tot 15 mg, zodat ze in aanmerking kan komen voor de nieuwe fonkelmedicatie. De -logische- verontwaardiging van de patiënt wordt beantwoord met: 'Wat is nu één maand van uw leven? Als u er daarna beter van wordt?'

Plots wordt het overduidelijk dat ondanks de enorme groei van de wetenschap gedurende de laatste eeuw, na de uitvinding van het vliegtuig, de spaceshuttle, de airbag, de elektrische sinaasappelpers en de i-pad, we op psychologisch vlak nog even ver staan als 100 jaar geleden. Plots worden we teruggekatapulteerd op de bloemrijke sofa van Freud, waar onze hysterische angsten worden afgedaan als onmiskenbare gevolgen van onze onderbewuste driften.

Net zoals een architect, zo bedwemd door zijn geestdrift, voor een moment vergeet dat in z'n gebouw uiteindelijk ook mensen werkelijk zullen moeten leven en werken, vergeet een arts zo nu en dan dat een mens meer is dan alleen maar een medisch dossier en vergeet hij zich af te vragen hoe het eigenlijk zou zijn om met reuma te leven. Een vraag die door de meeste artsen onherroepelijk naar het privé-leven van de patiënt wordt geschoven, zich afdoend van elke verantwoordelijkheid in geval van een, in een onachtzaam moment, vergeten dosis cortisone, of van de overweldigende hulpeloosheid en frustratie ervaren bij het maar niet openkrijgen van een flesje water, of van het gevoel van eenzaamheid die de patiënt soms in een door de pijn wakkergehouden nacht besluit.

Voor verdere praktische vragen kan ze bij z'n verpleegster terecht. Het gezoem van de printer waaruit een groen formulier te voorschijn komt, bevestigt het einde van het 15 minuten durende gesprek. 'Dat is dan 45 euro.' De patiënt graait in haar handtas en tovert het oranje briefje boven, dat ze kort daarvoor heeft afgehaald aan de automaat. 'Heeft u toevallig 5 euro?' Ze duikt opnieuw in haar handtas en komt de wens van de dokter tegemoet met een bijkomend groen briefje. Een bevestigende knik naar de verpleegster, die al in de deuropening staat te wachten, is het signaal om de patiënt te verwijderen en de volgende patiënt binnen te laten.

Met dezelfde stevige handdruk worden de broze vingerkootjes nogmaals samengedrukt. Met een gebroken glimlach neemt ze van haar reumatoloog afscheid. Tussen 2 handdrukken in heeft hij niets over haar bijgeleerd. De hoop die er kort daarvoor in de wachtzaal nog was, is nu definitief in de kiem gesmoord.

Een reuma-patiënt.